

АБРЕВІАТУРИ ЯК ОСОБЛИВИЙ МАРКЕР МОВЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Москалюк Олена Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри «Філологія»

Одеського національного морського університету

ORCID ID: 0000-0003-4956-7238

Стаття присвячена дослідженню функціонування англomовної термінологічної лексики в науковому дискурсі – аббревіатур. Відомо, що систематично відбуваються процеси саморегуляції мови, які приводять до її доосконалення – «еволюції». Студіювання тенденції розвитку мови є одним з актуальних напрямів сучасних наукових лінгвістичних пошуків, що і спонукало до вибору теми дослідження, де викладено класифікацію англomовних аббревіатур за відповідними ознаками в науковому дискурсі. Резюмовано, що цей спосіб словотвору є дуже ефективним, оскільки його специфіка відображена в сучасних тенденціях глобалізації.

Компоненти акронімів тісно пов'язані один з одним і набули великої популярності завдяки загальній тенденції до універсальності. Аббревіація є одним із продуктивних способів словотворення та зумовлює формування складних слів, а саме: складноскорочених лексичних одиниць. Визначено, що аббревіатури застосовуються в науковій сфері для зручності вживання професійної спеціалізованої лексики. Висвітлено особливості застосування аббревіатур в наукових текстах, статтях як у панівному способі передачі інформації у процесі виникнення нового технізованого світу, нової техногенної цивілізації. Проаналізовано основні групи аббревіатур. Зафіксовано приклади вживання англomовних аббревіатур у науковий дискурс. Зазначено, що застосування аббревіатур не обмежується лише науковим дискурсом, а поширюється й на інші. Зроблений висновок полягає в тому, що для досягнення професійних результатів і ефективної вербальної комунікації необхідно використовувати відповідні аббревіатури. Визначено перспективний напрям дослідження для їх подальшого аналізу.

Ключові слова: аббревіатури, спеціалізована лексика, науковий дискурс, функціонування, глобалізаційні зміни.

Moskaliuk Olena. Abbreviations as a special marker in modern English scientific discourse

The article is devoted to the study aimed at the functioning of English terminological vocabulary in scientific discourse – abbreviations. It is known that there are certain processes of self-regulation of the language that lead to its improvement. The trend of language development is one of the current directions of modern scientific linguistic research, which prompted the choice of the topic. It outlines the classification of English abbreviations according to the relevant features in the scientific discourse. It is summarized that this method of word formation is very effective, as its specificity is reflected in the modern direction of the globalization process.

The constituent parts of the acronym are closely related and have become widely popular due to the general trend towards universalization. Abbreviation is one of the productive methods of word formation and determines the formation of complex words, namely: complex abbreviated lexical units formed from parts of two or more words. It has been determined that abbreviations are used in scientific and technical fields for the convenience of using specialized professional vocabulary. The peculiarities of the use of abbreviations in scientific and technical texts, articles as a dominant method of information transmission in the process of the emergence of a new mechanized world, a new man-made civilization have been highlighted. The main groups of abbreviations have been analyzed. Examples of the English abbreviations in scientific discourse have been recorded. It has been noted that the use of abbreviations is not limited to scientific discourse, but also extends to other discourses. In conclusion, the necessity of using appropriate abbreviations is essential to achieve professional results and effective communication in this discourse. A promising field of research has been identified for further analysis of the use of abbreviations.

Key words: abbreviations, specialized vocabulary, scientific discourse, functioning, globalization changes.

Вступ. Потужний розвиток технологій і науки, особливо в останні десятиліття, став рушійною силою значного збільшення вживання аббревіатур. У сучасному англomовному науковому дискурсі аббревіатури є невід'ємною частиною мовлення. Вони забезпечують економію часу, простору та зусиль у комунікації наукових досліджень, забезпечують точність і стандартизацію термінології. Аббревіатури, що використовуються в технічних текстах, мають велике значення для точного й ефективного спілкування у відповідних галузях знань. Ці складні лексичні одиниці характеризуються високою спеціалізацією і складністю термінології, аббревіатури допомагають забезпечити швидку й економічну комунікацію між фахівцями. Однак неправильне вживання та невідповідність стандартам можуть призвести до непорозумінь, помилок і серйозних наслідків. Специфіка їхнього функціонування потребує ретельного дослідження та розуміння, оскільки вони можуть спричинити плутанину, якщо не вживаються належним чином. Це стимулювало дослідницький інтерес до цієї тематики.

Зазначене дослідження присвячене аналізу специфіки функціонування аббревіатур в англomовному науковому дискурсі. Аналіз специфіки функціонування аббревіатур у технічних текстах дозволить поглибити розуміння важливості термінології, оскільки їх розуміння є необхідним для правильного сприйняття та розуміння наукових матеріалів. Дослідження цієї теми може бути корисним для науковців, перекладачів, студентів і всіх, хто працює з науковими текстами. Зокрема, дослідження специфіки вживання аббревіатур може виявитися корисним для: правильного вживання аббревіатур у наукових текстах; розроблення програм для автоматичного розпізнавання та розшифрування аббревіатур; удосконалення навичок перекладу наукових текстів з англійської мови; розроблення підручників або редагування наукових текстів.

Мета статті – висвітлення особливостей використання аббревіатур у англomовному науковому дискурсі, що включає аналіз їхніх структурних особливостей, способів створення та використання в технічних текстах наукових матеріалів.

Аббревіатури як засоби мовної та писемної економії, раціоналізації мовленнєвої діяль-

ності, оптимізації мовотворчих процесів завжди були об'єктом зацікавлення вчених. Аббревіація як специфічне явище в сучасних мовах привертала і продовжує привертати увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних учених-лінгвістів, а саме: В. Борисова, Д. Василенко, Б. Гончарова, О. Мацько, О. Медвідь, В. Павлова, Т. Пайзла, А. Пумпянського, М. Сегалю, М. Сердюк, Л. Ступіна, Е. Скороходько та багатьох інших.

Результати. Лінгвістичні терміни, як-от «аббревіація» і «аббревіатура», походять ще від латинського слова “brevis”, що з італійської мови перекладається як «короткий» [1, с. 23]. Явище аббревіації як спосіб словотворення сягає своїм корінням у далеке минуле. Поширення аббревіатур пов'язують із появою великої кількості більш складних слів і словосполучень. У процесі комунікації аббревіація сприяє економному вираженню думки й усуненню складної для розуміння інформації [2, с. 9]. Використання аббревіатур дозволяє передати якомога більше інформації з меншою кількістю знаків і звуків, це безпосередньо оптимізує процес мовлення.

Аббревіатури можна класифікувати за ознаками:

1. За способом утворення: аббревіатури-скорочення (USA, NASA, DVD) – утворюються за допомогою перших літер кожного слова фрази; аббревіатури-акроніми (NATO, UNESCO, AIDS) – утворюються за допомогою перших літер кожного слова фрази, які вимовляють як слово; аббревіатури-символи (kg, m, cm) – утворюються за допомогою символів, які позначають одиниці виміру, міжнародні стандарти, хімічні елементи тощо.

2. За ступенем універсальності: глобальні аббревіатури (UN, EU, IMF) – використовуються в усьому світі; локальні аббревіатури (HSE, ITMO, NUS) – використовуються у визначених територіальних межах або в межах окремої галузі діяльності.

3. За функцією: спеціалізовані аббревіатури (MRI, HIV, OLED) – використовуються в окремій галузі або на позначення технічних термінів; загальні аббревіатури (USA, CEO, VIP) – використовуються в різних контекстах і можуть мати різні значення залежно від ситуації [3].

4. Аббревіатури-акроніми (NASA, NATO, FIFA) – це аббревіатури, що вимовляються як слова, а не окремі букви. Вони часто вико-

ристовуються для позначення організацій, програм, заходів або спеціальних термінів у визначеній галузі.

5. Аббревіатури-ініціали (Rowling J.K., FDR, JFK) – це аббревіатури, що складаються з перших літер слів, що позначають інформацію, яка стосується особи, або назву чогось іншого. Ці аббревіатури часто використовуються для позначення імен або назв у письмовому тексті або на підписах [3].

Аббревіатури є важливим маркером мови в науковому дискурсі, оскільки вони допомагають писати і читати тексти більш ефективно та швидко. Оскільки наукові тексти містять велику кількість спеціалізованих термінів, аббревіатури полегшують їх читання та розуміння. Однак у використанні аббревіатур є деякі нюанси, які варто враховувати, як-от стандартизація та читабельність. У вживанні фахівець має дотримуватися айдентики викладу, бути максимально точним щодо визначення термінів, аббревіатур і дотримання стилістики тексту.

По-перше, використання аббревіатур може створювати бар'єри для читачів у зрозумінні тексту, особливо для тих, хто не має належного досвіду в даній науковій галузі або не розуміє деяких термінів і скорочень. Це може призвести до зниження ефективності комунікації та розуміння важливих концепцій [4, с. 34].

По-друге, використання багатьох аббревіатур може зробити текст важким для читання та нудним. Коли текст складається переважно з аббревіатур, це може зменшити зацікавленість читача та призвести до втрати уваги.

По-третє, існує ризик неправильного використання аббревіатур, що може призвести до непорозумінь і помилок у розумінні тексту. Якщо автор використовує скорочення, які не є загальноприйнятими або не відповідають стандартам, це може створити проблеми для читачів, які не розуміють їхнього значення.

Отже, використання аббревіатур як маркера мовлення в науковому дискурсі має свої переваги та недоліки. Щоб уникнути проблем, пов'язаних із їх використанням, автори повинні використовувати аббревіатури з розумінням і за необхідності, а також пояснювати їхнє значення для читачів, які можуть не розуміти їх.

Аббревіатури є одним із ключових елементів термінології в наукових дисциплі-

нах, як-от медицина та техніка. У сучасному англomовному науковому дискурсі використання аббревіатур є досить поширеним явищем, їх функціонування визначається низкою чинників [5].

Передусім використання аббревіатур дозволяє економити час і простір у наукових текстах. Замість повторення довгих і складних термінів, використання аббревіатур дозволяє швидко й ефективно передавати інформацію. Другим чинником є контекст, у якому використовуються аббревіатури. У наукових текстах вони зазвичай використовуються в тих галузях, де термінологія дуже спеціалізована та технічна, тому потребують знань і розуміння з боку читача. Окрім того, використання аббревіатур може спричинити деякі труднощі для читача, особливо якщо вони не є стандартизованими або відомі тільки в окремій галузі. Також важливо враховувати, що деякі аббревіатури можуть мати різне значення залежно від контексту.

Аббревіатури можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на читабельність тексту. З одного боку, вони дозволяють скоротити текст, зменшити його обсяг, що робить його більш зручним для читання. З іншого – надмірне використання аббревіатур може створити труднощі для читача, який може не знати їхнього значення. Також іноді аббревіатури можуть бути неоднозначними та призвести до неправильного тлумачення тексту.

Використання аббревіатур у сучасному англomовному науковому дискурсі є досить поширеним, особливо в технічних текстах. Уживання аббревіатур дозволяє скоротити довгі терміни, що полегшує читання та розуміння тексту. Проте використання аббревіатур може бути проблематичним для тих, хто не знає їхнього значення.

Уважаємо за доцільне представити приклади використання аббревіатур у технічному тексті статті “A Review of Advanced Technologies for Autonomous Vehicles” (Sensors, 2019 p.), де автори використовують такі аббревіатури: LiDAR (Light Detection and Ranging), ADAS (Advanced Driver Assistance Systems), V2V (Vehicle-to-Vehicle), V2I (Vehicle-to-Infrastructure) тощо [6].

Проте важливо пам'ятати, що використання аббревіатур у наукових текстах потрібно обмежувати, обґрунтовувати їх використання

згідно з відповідними стандартами наукового дискурсу та дисципліни.

У даній статті автори можуть робити припущення про знання аббревіатур їхніми читачами, що може бути несприятливим для розуміння інформації. У такому разі важливо пояснювати значення аббревіатур для тих, хто не має належних знань про специфічну галузь. Це можна зробити за допомогою відповідних посилань, пояснень у дужках або нотаток.

Завдання статті “A Comparative Study of ANN and SVM Models for Predicting Solar Power Generation” [7] полягає в порівнянні ефективності двох моделей машинного навчання – Support Vector Machines (далі – SVM), Artificial Neural Networks (далі – ANN) – для прогнозування генерації сонячної енергії [7]. У статті описано процес збору даних і побудови моделей. У тексті вживаються такі аббревіатури: ANN: Artificial Neural Networks, MSE: Mean Squared Error, MAE: Mean Absolute Error, RMSE: Root Mean Squared Error, RBF: Radial Basis Function, SVM: Support Vector Machines, SVR: Support Vector Regression [7].

Аналіз цих аббревіатур допомагає зрозуміти ключові поняття та технології, які використовуються у статті. Наприклад, ANN і SVM – це дві різні моделі машинного навчання, які використовуються для прогнозування. MAE, MSE та RMSE – це метрики, які використовуються для оцінювання точності моделей. RBF – це функція, яка використовується для побудови моделей SVM. SVR – це варіант моделі SVM, який використовується для регресійних завдань.

Проблема використання аббревіатур полягає в тому, що вони можуть створювати перешкоди для розуміння тексту для людей, які не знайомі із цими термінами. Наприклад, люди, які не знають, що означає аббревіатура SVM, можуть зіткнутися із труднощами за спроби розібратися у статті. Це може призвести до втрати інтересу до тексту та зниження ефективності комунікації. Тому в разі вживання аббревіатур важливо пояснювати їхнє значення та контекст їх використання.

Ще одним прикладом є стаття автора R. Sasidharan “Robust Vehicle Detection in Low Illumination Conditions Using Machine Learning Techniques” [8]. У цій статті використовуються аббревіатури, що характерні

для технічної літератури. Наприклад, автори використовують аббревіатури для термінів, пов’язаних із машинним навчанням, як-от SVM (метод опорних векторів) і ANN (штучна нейронна мережа). Вони також використовують аббревіатури для термінів, пов’язаних із технічними характеристиками, як-от FPS (кадрів у секунду) та ROI (сфера інтересу).

Одна з головних функцій аббревіатур у статті – скорочення термінів і назв методів машинного навчання, що дозволяє зменшити обсяг тексту та зосередитись на головних результатах дослідження. Наприклад, автори використовують аббревіатури SVM (Support Vector Machines), R-CNN (Region-based Convolutional Neural Networks) and CNN (Convolutional Neural Networks), щоб позначити різні методи машинного навчання, які застосовувалися в дослідженні.

Інша функція аббревіатур у статті – позначення термінів і понять, які вважаються вже відомими в науковій спільноті. Наприклад, автори використовують аббревіатуру ROI (Region of Interest), яка стосується поняття області зображення, що містить об’єкт, який необхідно виявити.

Проте необережне використання аббревіатур може створювати проблеми для читачів, які можуть не розуміти значення скорочень. Це може призвести до складнощів у сприйнятті тексту та зниження читабельності. Тому авторам варто бути обережними, використовувати аббревіатури в разі необхідності для зменшення обсягу тексту та поліпшення його читабельності.

Визначимо основні лексико-семантичні групи проаналізованих аббревіатур:

- аббревіатури, що вживаються в науці та техніці, комп’ютерних технологіях, наприклад: API (Application Programming Interface), CSS (Cascading Style Sheets), DNA (Deoxyribonucleic Acid), LED (Light-Emitting Diode), NASA (National Aeronautics and Space Administration), URL (Uniform Resource Locator), HTML (Hypertext Markup Language) [8];

- аббревіатури, що вживаються в бізнесі та фінансах, освіті й навчанні, наприклад: IPO (Initial Public Offering), GRE (Graduate Record Examinations), GDP (Gross Domestic Product), ROI (Return on Investment), SAT (Scholastic Assessment Test), TOEFL (Test of English as a Foreign Language) [8];

– аббревіатури, що позначають наукові ступені, звання, а також вказують на професії та посади, наприклад: CFO (Chief Financial Officer), CEO (Chief Executive Officer), MSc (Master of Science), PhD (Doctor of Philosophy), MBA (Master of Business Administration), MD (Doctor of Medicine), IT (Information Technology) [8].

Наприклад, у першу групу, яка складається з аббревіатур на позначення наукових, технічних і технологічних термінів, які пов'язані зі специфікою окремої галузі, входять до 53,6% проаналізованих аббревіатур. Це пов'язано з тим, що сучасні наука та технології стали більш складними, розгалуженими, тому вони потребують швидкого та зручного способу передачі складних термінів і понять.

У другій групі, яка висвітлює аббревіатури у сфері економіки, освіти, кількість аббревіатур становить 31,3%, бо наукові звання є важливим елементом у наукових дослідженнях і публікаціях, тому використання аббревіатур для їх позначення може допомогти скоротити розмір тексту, зробити його більш читабельним.

У третій групі, яка містить аббревіатури, що позначають наукові ступені, звання, а також

вказують на професії та посади, кількість уживаних аббревіатур становить 15,1%. Єдиний реєстр зазначення наукових ступенів, посад дозволяє швидко сприймати відповідну інформацію, що покращує розуміння змісту тексту чи статті. Окрім того, особливо у великих корпораціях, аббревіатури можуть бути корисними для точного обміну інформацією між працівниками.

Висновки. Беручи до уваги вищезазначене, варто врахувати, що поява та широке використання англомовних аббревіатур зумовлені закономірною реакцією на збільшення кількості багатокомпонентних термінологічних словосполучень у визначеній сфері, уживання яких призводить до ускладнення у процесі професійного спілкування. Саме тому велика кількість таких термінів має скорочені форми, що застосовуються фахівцями у професійній сфері. Оптимізація процесу спілкування та сприйняття інформації у сфері науки, економія мовленнєвих засобів сприяють уживанню цих складних лексичних одиниць. Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо в аналізі семантичних і структурних особливостей англійських аббревіатур у сфері морської галузі.

Література:

1. Балонєва О. Особливості перекладу англійської науково-технічної літератури. Житомир : Житомирський державний університет, 2004. 112 с.
2. Квеселевич Д., Сасіна В. Практикум з лексикології сучасної англійської мови. Вінниця : Нова книга, 2003. 128 с.
3. Бойченко Л. Структурно-семантичні типи аббревіатур і діапазон їх дериваційної активності в сучасній українській мові. *Мовознавство*. Мелітопольський державний педагогічний університет імені Б. Хмельницького. 1992. № 5. 13 с.
4. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
5. Liang B.A., Kaji A.H., & Malhotra S. The use of abbreviations in medical record keeping. *Journal of General Internal Medicine*. 2018. № 33 (9). P. 1579–1580.
6. Sensors A. A Review of Advanced Technologies for Autonomous Vehicles. 2019. № 19 (6). 37 p.
7. Zhang Y. A Comparative Study of ANN and SVM Models for Predicting Solar Power Generation. *Journal of Solar Energy*. 2016.
8. Sasidharan R., Nguyen T. Robust Vehicle Detection in Low Illumination Conditions Using Machine Learning Techniques. *IEEE Transactions on Intelligent Transportation Systems*. 2019. № 20 (8).

References:

1. Baloneva, O. (2004). Osoblyvosti perekladu anhliyskoyi naukovo-tekhnichnoyi literatury [Peculiarities of translation of English scientific and technical literature]. Zhytomyr: Zhytomyr State University. 112 s.
2. Kveseleovich, D., Sasina, V. (2003). Praktykum z leksykolohiyi suchasnoyi anhliyskoyi movy [Workshop on the lexicology of modern English]. Vinnytsia: Nova knyga. 128 s.
3. Boychenko, L. (1992). Strukturno-semantychni typy abreviatur i diapazon yikh deryvatsiynoyi aktyvnosti v suchasniy ukrayinskiy movi [Structural and semantic types of abbreviations and the range of their derivational activity in the modern Ukrainian language]. Linguistics. Melitopol State Pedagogical University named after B. Khmelnytsky. № 5. 13 s.

4. Karaban, V. (2004). *Pereklad anhliyskoyi naukovoï i tekhnichnoï literatury* [Translation of English scientific and technical literature]. Vinnytsia: Nova knyga. 576 s.
5. Liang, B.A., Kaji, A.H., & Malhotra, S.I. (2018). The use of abbreviations in medical record keeping. *Journal of General Internal Medicine*, 33 (9), P. 1579–1580.
6. Sensors, A. (2019). A Review of Advanced Technologies for Autonomous Vehicles, 19 (6). 37 p.
7. Zhang, Y. (2016). A Comparative Study of ANN and SVM Models for Predicting Solar Power Generation. *Journal of Solar Energy*.
8. Sasidharan, R., & Nguyen, T. (2019). Robust Vehicle Detection in Low Illumination Conditions Using Machine Learning Techniques. *IEEE Transactions on Intelligent Transportation Systems*, 20 (8).